

שבת

מלוא ז' שלו כהנחת תפילין אעפ"כ
צימי החול היה כח הבחירה משא"כ
שבת דאין צו רע כלל, וזהו מנוחה
באמת וזוהי הו"א מופרש לגמרי
משאר ימי החול וזהו הפי' שבת
שמה דקודשא בריך הוא.

בגוונא דאינון מתיחדין וכו'.
נריכים להצין דלמה
אומרים את זה דוקא בשבת והלא
ענין אחדות ה' נריך להיות בכל
השבוע, והציאור צוה הוא כי צודאי
שיש אחדות בכל שבוע, אך בשבת
יש לנו השגה צוה. ואף שלאדיקים
יש להם השגה יומת, אבל לכל איש
מישראל יש לו לכל הפחות שייכות
להשגה זו, וממילא אומרים זה
בשבת.

הענין של שבת הוא ע"ד משל
אחד שנתגרש מפלטרין של
מלך, אבל המלך היה מחירא שאפשר
שעי"ז יהי' שוכח לגמרי מהמלך,
ונתן לו יום אחד בשבוע שיהא יכול
לצוא לפניו, וזה יגרום שלא יתרחק
כ"כ מהמלך, וזהו ג"כ ענין שבת

איתא צוהר הק' (חלק ב' דף פ"ח):
שבת שמה דקודשא בריך
הוא והציאור צוה הוא דפי' הלשון
של קודשא ב"ה, הוא שהקצ"ה
מוצדל מכל וכדאיתא צס' התניא
(פרק ב' בהגה"ה) דאפילו הספירה
העליונה של חצ"ד דאלילות נחשבת
כעשיה גופנית אללו יתצרך וכדכתיב
(תהלים ק"ד ב"ד) כולם צחמה עשית,
ונמצא שהקצ"ה מופרש מכל דבר
ואין ערך כלל לו וכן הוא השבת
לגבי ימות החול שהוא מופרש
ומוצדל לגמרי מימי החול וזהו שבת
שמה דקודשא בריך הוא.

ויזבן ע"פ מה דאיתא צרש"י
(בראשית ב' ב') מה היה
העולם חסר מנוחה, זאת שבת זאת
מנוחה, והענין של מנוחה אין הפי'
לנוח שוכב צמטה, רק הענין הוא
מה שאומרים צס' האריז"ל דאילו
המתין אדם הראשון מלעשות המלואה
ראשונה עד שבת לא היה חוטא
עוד, מכאן קדושת שבת, ואע"פ
שאיתא דאלל אדם הראשון היה

שיש יום אחד בשבוע שיכולים להתקרב להקב"ה.

ענין עונג שבת הוא דהנה בשבת הרי כל דינין מתעברין מינה, ואין לך ^{מחלוקת} עונג גדול מזה, וקודם החטא של אדה"ר הי' דבוק בהשי"ת והיינו עונג, דשמחה הוא דבר שנעשה מבחון ועי"ז בא שמחה להאדם אבל עונג הוא עצמיות, ועי"ה החטא נתקלקל אותו עונג, ושבת דכל דינין מתעברין מינה, הוא התיקון, וזה הענין של עונג שבת, וזהו פי' הפייט מעין עולם הבא יום שבת מנוחה דעונג שבת הוא מעין עוה"ב.

ובכתבי האריז"ל מבואר דאם הי' אדה"ר ממחין עם המנוחה הראשונה עד שבת לא הי' בא לידי חטא, והענין הוא כמו שאמרנו דבשבת הוא תיקון על החטא, וזהו הענין של מאכלי שבת תיקון על חטא אכילת העץ הדעת, דצימות החול כשאדם אוכל יש תמיד מלחמה עם היצר הרע שלא יתגשם הרצה, אבל בשבת אין מלחמה שגם האכילה הוא מנוחה שהרי יש מנוחה עונג שבת, והענין היא כנ"ל דכיון דבשבת כל דינין מתעברין מינה ע"כ

נתגלה העונג האמיתי היינו הדציקות בה', והחטא של אדם הראשון שהי' ע"י אכילה נתקן, ע"כ עיקר מנוחת עונג שבת היא באכילה.

וזהו ^{מחלוקת} כוונת הגמ' (שבת דף ק"ט.) אמר לי ר' יהושע בן חנניא לקיסר תבלין אי' יש לנו ושבת שמה וכו' כל המשמר שבת מועיל לו, פי' מועיל לו לתקן החטא הראשון שנתקן דוקא ע"י האכילה.

ובזה יובן מה שאיתא בגמ' (כתובות דף ק"ג.) שרבינו הק' כל צי שמשי אחי לצייתי, וצספר חסידים (סי' תתשכ"ז) אי' שעשה קידוש והוציא בני ציתו, דלכאוי' אינו מובן איך הוציאם בקידוש כיון שכבר מת, אמנם לפי הנ"ל מובן דכיון דשבת הוא תיקון חטא עץ הדעת שממנו בא המיתה לעולם נמצא דבשבת אין ענין מיתה ומש"ה הי' יכול רצי לבוא ולהוציא בני ציתו.

וזהו המנוחה שיש בשבת, כמאמר חז"ל (מובא ברש"י בראשית ב' ב') מה הי' העולם חסר מנוחה בא שבת בא מנוחה דככל השבוע יש מלחמה עם היצר הרע ככל עניני גשמיות ואין מנוחה משא"כ בשבת דכל המתענגים בה מקיים ג"כ מנוחה

דכתיב (ישעי' נ"ח י"ג) וקראת לשבת עונג אין מלחמה עם היצה"ר ויש מנוחה וזהו צא שבת צא מנוחה, וכן איתא דשבת היא מנוחה גם לעצמו (להקצ"ה) כזיכול, דכל כמה דאדם חוטא אין מנוחה להקצ"ה כזיכול, אבל בשבת דכולו טוב הוי מנוחה לעצמו.

שינה בשבת תענוג. לא שהשינה בעצמה הוא תענוג, אלא שע"י השינה האדם אינו עייף, ואז יכול להרגיש עונג שבת.

גוי ששבת חייב מיתה. (סנהדרין נ"ח:) והציאור דאדם לעמל יולד (איוב ה' ז') ויש עמל מלאכה ויש עמל תורה (סנהדרין צ"ט:) ומשום דאין לו תורה משו"ה העצה לבטל היצה"ר ממנו אינו אלא ע"י מלאכה שישבר את הגוף ומתוך כך היצה"ר בטל ממנו ומשו"ז גוי ששבת חייב מיתה.

איתא צוה"ק (ח"ב פ"ח:) דצכל יו"ט נריך אדם לחדי ולמחדי למסכני אבל בשבת אע"ג דלא יהיה לאחרא לא יהצין עלה עונשיה עיי"ש והציאור בהחילוק הוא דצימים טובים הענין דלריכים ליתן לאחרים ג"כ הוא משום דיו"ט הוא

אתערותא דלתתא ונריך לעשות פעולה כדי לקלוט מקדושת היו"ט וכמו שהוא עושה פעולה לשמוח ולהתענג בשביל עצמו כמו כן נריך לעשות פעולה בשביל אחרים, משא"כ בשבת לא נריך לעשות פעולה כלל דשבת הוא אתערותא דלעילא והיא מתנה כמ"ש חז"ל (שבת י:) מתנה טובה יש לי וכו', ע"כ אי"צ לעשות פעולה לא בשביל עצמו ולא בשביל אחרים.

איתא בגמ' (שבת י:) א"ל הקצ"ה למשה מתנה טובה יש לי בצית גנוי ושבת שמה לך והודיעם, והציאור בזה הוא דאדם יש לו ירידות צימות החול בששת ימי המעשה, וח"ו הוא יכול ליפול בייאוש, וע"ז אמר הקצ"ה למשה לך והודיעם ששבת צא ואין להם ליפול ציאוש.

ואנפאה נהירין בנהירו עילאה. (זוה"ק ח"ב דף קל"ד.) שציוס השבת אין מציאות של רע, ואיתא מתנה טובה יש לי בצית גנוי, שהעולם רוצו ככולו רע, וזה בצית גנוי, ששם כולו טוב, לך והודיעם, שאין להם מה לפחוד כלל, והנה איתא (ירושלמי דמאי פ"ג ה"ו) עם הארץ

אימת שבת עליו, שאע"פ שאלו מתגבר הרע אבל בשבת אין רע, לכן אימת שבת עליו, וכן אימת רשעים נייחין בגיהנם, דל"כ הא יותר טוב היה אם היו בגיהנם דעי"ז הם מזדככים מחטאתם, וכמו שאמרו רז"ל (שמו"ר ז' ד') קילוסו של הקב"ה עולה מגיהנם מפי הרשעים ואומרים יפה דנת וכו', אלא משום דשבת אין רע, ואז אי"ל זיכוך.

ועוד נראה לומר בזה למה הרשעים נייחים בגיהנם בשבת, עפ"י מה דאימת צוהר ובעי צר נש לאתענגא צהו ולמחדי צהו ומאן דגרע סעודתא מניהו אחתיו פגימותא לעילא ועונשיה דההוא צר נש סגי, ואם היו בגיהנם בשבת היה נופל יותר, ולכן יש להם מנוחה בשבת.

מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמה לך והודיעם. (שבת י'). הענין הוא עפ"י מה דאימת שבת שמא דקוב"ה, וזהו לך והודיעם ששבת שמה "עט"ס זאלט'ס וויסען וואס א נאמען זי האט".

והלשון "לך והודיעם" יוצן ע"ד משל לאדם שהיה חולה

ר"ל והיה צריך לאיזה רפואה, וכשאומרים לו שהרפואה היא באמצע הדרך^{לדבר החכם} לצוא, בשורה זו לצד עושה אלל האדם שירגיש קצת טוב, אע"פ שעדיין לא הגיע הרפואה לכאן, וזהו הענין לך והודיעם שאע"פ שאין אנו מרגישים את השבת אבל זה שמאמינים בגודל מדריגת השבת זה לצד מניח דעתו של אדם, שאפי' זכירת שבת הוא סגולה, והיא אחד מהשש זכירות שאפי' צימות החול^{לדבר החכם} הוא זכירת שבת סגולה, דגם בשבת ימי המעשה יש קדושת השבת אבל לא כמו שבת עצמו.

ובלשון "צבית גנזי" י"ל שאף שהשבת גנוז ומוסתר מן האדם אעפ"כ הרי הוא מתנה, דכיון שזוכר האדם את השבת זה גופא מסייע שלא ליפול. "אז סי איז דא א אור, קען מען זעהן פון דער ווייטענס, אז סי צרענט א פייער, קען מען פילען דעם היץ פון דער ווייטענס, און דאס איז שבת, חאטש אפילו מען איז ווייט".

ועי"ל בזה דהשצ"ק הוא צבית גנזי לך והודיעם שילכו לחפש את השבת "עם ליגט

באהאלטען גייטס זיכט עס אויס",
היינו שהוא גנוז אלל האדם.

איתא תלמיד חכם צנחנית שבת
(רע"מ פר' צו), דהת"ח יכול
להמשיך קדושת שבת גם צימות
החול, כי גם צימות החול יש קדושת
שבת, רק שהוא בהעלם, והת"ח יכול
להוציאו מן ההעלם אל הגילוי, ואי'
(ביצה ט"ז). שמאי כל ימיו היה אוכל
לכבוד שבת, והלל אומר ברוך ה'
יום יום, וברש"י פרשת יתרו על
פקוק זכור את יום השבת לקדשו
(פרק כ' פסוק ח') פירש חנו לצ' לזכור
תמיד את יום השבת שאם נזדמן לך
חפץ יפה תהא מוזמין לשבת (ביצה
ט"ז): נמלא שקותם כז"ש, וצנחני
האריז"ל יש ציבור, שצאמת צ"ה
מודה לצ"ש, אלל צ"ה מטה כלפי
חסד, ולל כל אחד צדדגא זה, רק
ת"ח כנ"ל, אלל הכל מודים בזה.

עם הארץ אימת שבת עליו.
(ירושלמי דמאי פ"ג ה"ו), ולכאורה
לא מצינו בשום מקום אלל שבת
הענין של אימה, דהלל שבת הוא
ענין של תענוג, וי"ל כיון דמיירי
מעם הארץ ואין לו שום קשר לשבת
ממילא אין שייך אללו הענין של
תענוג, אלל עכ"פ האימה יש לו,

היינו שמכיר ומרגיש שיש דבר
שגבוה ממנו, ולכן רק ע"י אימה
יש להם קשר עם השבת, וזהו הענין
שאפי' רשעים שצגהינוס יש להם
מנוחה בשבת דהענין של גהינוס
אינו ח"ו נקמה רק זיכור ושבת
צעמנו יש לו את הכח לזכר, ולכן
יש להם מנוחה.

יש להרבות לדבר מענין שבת
קודש, ע"ד דאיתא בספר
החינוך על מה שיש כל כך הרבה
מצוות שהם זכר ליציאת מצרים
דאדם נפעל כפי פעולותיו וממילא
אם יש הרבה מצוות נכנס בלצבו
ונפעל ע"י מעשיו יותר, ולכן כל
המרבה לספר ציציאת מצרים הרי זה
משובח, כי כל מה שמרבה לספר
יותר נכנס בלצבו, וה"ה בשבת שכל
מה שהוא מרבה לדבר משבת הרי
זה משובח.

ושמרו בני ישראל וכו' אות
הוא לעולם. (שמות ל"א
ט"ז), וע"כ שבת פטור מתפילין דהן
גופן אות (מנחות ל"ו:), ולכן שבת הוי
כמניח תפילין כל היום, ולפי"ז דהוי
כתפילין יהיה אסור להסיח דעת
משבת כמו מתפילין, דהאיסור
להסיח דעת נלמד מליץ (שבת י"ב.)

דיש שם הזכרה א' ואסור להסית דעת, תפילין שיש בו כמה הזכרות עאכו"כ שאסור להסית דעת, ותפילין בעלמא נקרא שם ה' כדכתיב (דברים כ"ח י') ויראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך, ודרשו חז"ל אלו תפילין שבראש (ברכות ו.), ושבת הוא שם דקוב"ה (זוה"ק ח"ב דף פ"ח:), ע"כ גם משבת אסור להסית דעת, וזהו זכור את יום השבת לקדשו.

והענין של אות בתפילין היא, דהאדם נברא בצלם אלוקים רק שנתקלקל ע"י החטא וכשמניח תפילין נשלם הנורה וזהו האות, וכמ"ש גבי קין (בראשית ד' ט"ו) וישם ה' לקין אות לצלתי הכות אותו כל מלאו, ועיי"ש ברש"י שבשביל העוון לא ייראו ממנו, וע"י האות היינו אות א' משמו ית', החזיר מוראו על הכל, דאדם עפ"י טבע כל החיות ובהמות יראים ממנו רק שע"י חטא נחסר נורת אדם שלו וע"כ אין יראים ממנו, אבל ע"י האות שהיא התפילין, כדכתיב והיו לאות על ירך וגו', נשלם הנורה והכל יראים ממנו, וע"כ מי שאינו מניח תפילין ח"ו הוה פושעי ישראל בגופו (ראש השנה י"ז). שנחסר הנורה

שלו, ובשבת אין זמן תפילין כדאי' בגמרא (מנחות ל"ו:) שהן גופן אות, פי' דשבת ויו"ט הם למעלה מהחטא ע"כ יש לאדם נורה שלימה גם בלא זה שמניח תפילין, וכ"ק אדמו"ר הזקן מווארקא זנוקללה"ה הי' ישן שבת ויו"ט עם השטריימיל, ואמר דשבת היא ראשי תיבות "שטריימיל במקום תפילין" היינו דהבגדי שבת הם משלימים נורת האדם להיות בשלימות.

וזו האות הוא עד סוף כל הדורות אלל כ"א מישראל, דבדאי כל יהודי יודע שהיום שבת וע"י זכירה זו נתעורר הנקודה הפנימיות כדאי' ברמב"ם (הל' גירושין סוף פ"ב) שפנימיות הלל של כל ישראל הוא טוב וכשכופין אותו ואומר רוצה אני אומר זה באמת לאמיתו, ועי"ז הזכירה נעשה ענין של שבת אלל האדם, אלל אוה"ע אין הפנימיות שלהם טוב, ועל כן ולא נתתו ה' אלוקינו לגויי הארצות.

שבת היא מקור הצרכה (פיוט לכה דודי) וכן צוה"ק איתא דההוא יומא מתצרכאן מניה כל שחא יומין עילאין, והנה אין הכוונה שהשבת עצמה היא מקור הצרכה

ועונשיה דההוא בר נש סגי (זוה"ק
ח"ב דף פ"ח.), והעונש כ"כ גדול משום
דכל ענין עבודת האדם הוא שצריך
לעשות מדבר גשמי (אכילה) יחוד
אלקות, וזאת זה עבודה קשה
מאד, אבל בשבת יכול כל א' לעשות
כן, דכ"א נכלל בהשבת, כדאיתא
אפי' עם הארץ אימת שבת עליו,
וזה שפוגם בחד סעודתא מראה
בעצמו שגם מן הפחות שבפחותים
אינו, ומראה בעצמו שאין נוגע לו
כל ענין העבודה שבשבתו בא לעולם,
ע"כ איתחזי פיגמותא לעילא.

שמור וזכור בדבור אחד

נאמרו. (ראש השנה כ"ז):

ועוד), שע"י זכור באים לידי שמור
כמו שמצינו אלל ק"ש ואהבת את
ה' אלוקיך בכל לבבך וכו' והיו
הדברים האלה, שע"י הדברים האלה
באים לידי ואהבת את ה' וכו', וכן
הענין כאן שע"י זכור באים לשמור
והם ענין אחד אלל למטה בזה
העולם צריכים קודם לזכור ועי"ז
ממשיך השמור.

הענין של הנשמה יתירה הוא כדי
שיהא כלי לקבל כל האורות.

לבו נרננה לה'. לכאורה מהו
הלשון לכו הול"ל נרננה לה'?

המקור של כל דבר הוא הקצ"ה,
רק שהזמן שנמשך הצרכה מהשי"ת
הוא בשבת, וזה הפי' שבת שמת
לקוצ"ה, דכמו שע"י שם קוראין
לאדם כמו כן ע"י שבת קוראין
וממשיכין הצרכה מהשי"ת, והצרכה
היא שנמשך המקור גופא לזה
העולם, והיינו שנמשך אלוקות גם
בדברים גשמיים, וע"כ בשבת יש
אכילה ושתיה ושלש סעודות, דאף
שצימות החול מי שעוסק באכילה
ושתיה יותר מן הצורך נראה כנפרד
ח"ו אבל בשבת שיש צרכה מן
המקור גם האכילה הוא מנוה, וזהו
ענין נשמה יתירה דנשמה הוא חלק
הרוחני, ובשבת ניכר יותר חלק
הרוחני, וזהו עומק כוונת רש"י
במסכת ביצה (ט"ז). דנשמה יתירה
היינו נפש רחבה לאכול ולשתות,
והיינו עפ"י מה דאיתא בשלה"ק
דאכילה הוא עינוי הנפש דצריך
עבודה רבה שלא יתגשם באכילתו
וע"כ כתיב מצות אכילה צער
יוהכ"פ בלשון עינוי הנפש, ועי"ז
מובן היטיב דגבי שבת הוא להיפך
דכל הגשמיות נתעלן וממילא יש
להנפש תענוג באכילתו.

וע"כ מאן דגרע סעודתא מיניהו
איתחזי פיגמותא לעילא

וי"ל דלכו היינו להרחיק מחומרות וממילא נרננה לה' "אז מען גייט אוועק פון חומרות קען מען לויצען דעם אייבערשטער".

וי"ל עוד, דהנה אח"כ כתיב שירו לה', ונראה דנרמז בזה עצה בעבודת השי"ת דפעמים שקשה על האדם לפתוח פיו להתחיל להתפלל לפני השי"ת ואסור לאדם ליפול ח"ו מחמת זה, אלא להמשיך בעבודתו והבא לטהר מקייעין אותו (יומא ל"ח:), ומצינו אפילו דבר גדול מזה באגרא דפרקא צסי' א' על הא דאחר ששמע הצת קול שננעל לפניו דלתי התשובה ומחמת זה נפל ליאוש ואם היה מתחזק היה תשובתו

מקובלת, שאסור לאדם בכל מצב שהוא ליפול אלא להתחזק ולהמשיך בעבודת ה', ע"כ אמר לכו נרננה שצריך לילך הללא אף שקשה לו, ואח"כ כתיב שירו דכזר מקייעים אותו.

שלא תהא צרה ויגון ואנחה ביום מנוחתינו. ול"כ דהא צריכים להתפלל שלא תהא צרה ויגון ואנחה כל ששת ימי המעשה, והביאור בזה משום דאם שבת היה כראוי אז לא שייך שיהיה צרה ויגון כל הששת ימי המעשה ואומרים זה דוקא בשבת דמיניה מתצרכין כל שחא יומין וכל דינין מתעצרין מינה.

שלו' עליכם

בענין אמירת שלו' עליכם. החתם סופר מפקפק על זה שאנו אומרים שלו' עליכם דהא לכאוי חזינן בהל' ביה"כ (או"ח סי' ג') דמעיקר הדין צריכים לומר קודם כניסה לביה"כ התכבדי מכובדים וכו', ואפ"ה מסיק הצ"י שם דעכשיו אין נוהגין לאומרו דאין אנו

מוחזקים ליר"ש שנהי' בטוחים שמלאכים ילוח אותנו עיי"ש, ולפ"ז הטעם לא הוה צריכים לנהוג לומר שלו' עליכם, וי"ל בהקדם דברי הגמ' (כתובות ק"ג.) דרבינו הק' אחר הסתלקותו הוה אחי לביתי' בכל ליל שבת עיי"ש, ובספר חסידים (סי' תתשכ"ז) איתא שצא להוציא רבים

דהיינו דיג מלאכים שיג להם חומר
ונורה ויש מלאכים מעורב טוב ורע
ויג מהם כלו טוב, ולזה ^{אומרים} אומרים
דמלאכים שאנו מדברים מהם הם
מלאכי השרת מלאכי עליון דהיינו
כלו טוב.

ברכוני לשלוי מלאכי השלוי.
כבר עמדו בזה המפרשים
האיך אנו מתפללים להמלאכים,
דאסור להתפלל לשום נצח רק
להשי"ת, בלתי לה' לצדו, וי"ל ע"פ
מה דאיתא ברש"י (פ' וישלח) שיעקב
אבינו אמר להמלאך צרכנו היינו
הודה לי על הצרכות שצרכני אבי,
ולא יעבד הצרכות, וכמו שאמרו
רז"ל (שבת קי"ט:) שהמלאך רע בעל
כרחו יענה אמן, וזה מה שאנו
אומרים צרכוני לשלוי, שסכומו
להצרכות ולא יעבדו אותם, אצל ע"ס
הצרכות הוא מהשי"ת בעלמו.

צאתכם לשלוי. י"ל דהנה
המלאכים כשעולים
מכאן רואים ההצדל בין עוה"ז
להמלאכים שאינם חוטאים כלל, וח"ו
יכולים לקטרג בזה, וע"ז אנו
מבקשים להמלאכים נא תכס לשלוי
שלא יקטרגו שזהו רצון הצורא שיהי'
לו דירה בתחתונים.

בקידוש היום, והענין בזה היא דאף
שהנדיקים בעלמא דקשוט עולין
ממדרגה למדרגה וכדכתיב (תהלים פ"ד
ח') ילכו מחיל אל חיל וגו', אעפ"כ
דבר א' נחסר להם והוא העבודה
בגשמיות, וזהו ענין קידוש דלריך
להיות במקום סעודה דוקא, היינו
העבודה ^{שיש} שיש בגשמיות דוקא וזה
ליחא בעלמא דקשוט, ע"כ בא רבינו
הק' לעולם הזה דוקא כדי שיוכל
לעשות גם עבודה זו.

ועפ"ז מוזן שיכולין לומר שלו
עליכם אף שאין אנו
מוחזקים ביר"ש שהמלאכים יליו
אותנו, כי בליל שבת באים המלאכים
מנד עמנו בשביל שאין להם למעלה
עבודה זה ע"כ באים אללנו לקבל
המדרגות של עבודת קידוש במקום
סעודה, ויכולין לומר שלו עליכם.

עוד י"ל דבשבת האדם נתעלה כ"כ
שיג לו שייכות עם המלאכים
ואומר להם שלו עליכם.

שלוי עליכם מלאכי השרת
מלאכי עליון, בואכם
לשלוי וגו'. הטעם דחוזרים כמ"פ
מלאכי השרת מלאכי עליון דאי'
בהקדמה לספר הקדושה לר"ח
וויטאל דיג במלאכים הרבה מדריגות

עוד נראה דכשהמלאכים הם אחנו
 צוודאי פועל עלינו להיות
 צדגא גבוה יותר מכשהם הולכים
 מאחנו, והנה כשהאדם הוא צמדריגה
 גבוהה וכשירד מהמדריגה נריך הוא
 שמירה יתירה שלא יפול יותר מדי
 ח"ו, וזה מה שאנו מבקשים, נאחכם
 לשלו, שיהיה שלו, ולא נפול.

ואח"כ אומרים כי מלאכיו יוה
 לך וגו' נאחך וצואך
 מעתה ועד עולם, דלריכין שמירה
 בין צנאם בין צנאחם.

עו"ל דקאי על המלאכים עצמם
 צנאחם ממקומם מלמעלה,
 ויורדים לזה העולם, עפ"י המעשה
 שפעם הי' מרן הרה"ק ר' צבי בן
 הצעש"ט הק' צסכנה לטבוע צנהר

הנהר

ופתאום ראה נורה של אש צוערת
 ושת אחריה וצזה ניצל מן הסכנה
 ואח"כ צא אציו איליו צחלוס ואמר
 שאותו האש הי' נשמתו הק' שצא
 מן עולם העליון להצילו אמנם אלו
 הי' ידע האיך שע"י ירידתו לעולם
 הזה יכולים להתגשם לא הי' יורד
 להצילו חזינן האיך שנשמה קדושה
 כמו הצעש"ט הק' וצורה רוחני
 שהרי לא נחלצש צגוף רק צדמות
 אש וצא להציל צדיק כמו הרה"ק ר'
 צבי ושהי' צנו ואעפ"כ לא הי' יורד
 לעולם הזה צשציל הפחד שלא
 להתגשם, א"כ גם להמלאכים יש
 חשש כזה ואין הם רוצים לירד, ע"כ
 מבקשים צשצילם נאחכם לשלו' "אז
 ס'זאל נישט שאטען"

אשת חיל

עוץ והדר לבושה ותשחק ליום
 אחרון. והציאור צזה שכל
 העולם הוא לצוש שמסתיר על
 אלוקותו ית' וכל הרע והצרות
 נמשכות מפני זה הלצוש וההסתה,
 אמנם צאמת לא רק צצחוך הלצוש
 טמון הטוב רק הלצוש עצמו הוא

ג"כ אלוקות, והרע צעצמו לא רק
 צטמון צו טוב רק צאמת לאמיתו
 גם הוא טוב, אצל זה לא יתגלה
 עד לעמיד ואז יהיה שחוק גדול
 שאז נראה האמת דעצם הרע היה
 גם כן טוב, וזהו ותשחק ליום
 אחרון.

אשה יראת ה' היא תתהלל.
לכאורה הול"ל אשה יראת ה'
מהללים אותה, אלא פעמים שאין כריכין

להלל דהדבר מצורר בעצמו ומוכח
שהיא משובחת, וזהו אשה יראת ה' היא
תתהלל מעצמה שאין כריכין להללה.

קידוש

הענין של קידוש שמצרכים על
קדושת היום י"ל שהוא
ע"ד משל לאדם שתעה בדרך, וצחוק
שהוא הולך ותועה בא פתאום אל
מחוז חפצו הרי הוא שמח מאד, כך
כשצא יום השבת הרי זה כמו שהגיע
למחוז חפצו, ומצרכין על קדושת
היום ונותנין שבת והודאה להשי"ת
ע"ז, והענין של הצדלה שכיון שאנו
יוצאין שוב לדרך אנו מבקשים שלא
נמעה עוד הפעם.

איזה התעוררות של יראה ואהבה
להצורא ית' אזי תיכף ומיד יעשה
מעשה שבזה עושה כלי וחפץ
שההרגש ישר צו, דאם לא יעשה
מאומה הרי ההרגש של אהבה
והיראה חולף ועובר והולך לו ולא
נשאר מאומה, וזהו ענין הקידוש
בזה אנו עושים כלי שקדושת שבת
שהיא קביעה וקיימא ישר אללנו.

זכור ושמור, זכרהו על היין.
(פסחים ק"ו.), ולכא' לא נזכר
שום רמז בזה שיהי' הקידוש על היין
וי"ל דהציווי לזכור את יום השבת
מורה שהשבת היא שכוחה מצני
אדם, דאם לא הי' שכוחה לא היינו
כריכים לזכרו, אמנם קשה דהאיך
שייך לשכוח השבת הא שבת היא
אתערותא דלעילא ואינה באה מכח
האדם רק היא מתנה ממעל וא"כ
האיך שייך שהאדם ישכחנה וע"כ
דענין השבת היא תמיד אלל האדם

זכור את יום השבת לקדשו.
ודרשו חז"ל (פסחים ק"ו.)
זכרהו על היין, ומשמע דכשזכר
השבת בזה הוא מקדשו, וקשה דהא
שבת הוא אתערותא דלעילא
וקדושתו קביעה וקיימא והאיך
אומרים שהאדם מקדשו, וי"ל עפ"י
הרמב"ן (בספר אמונה ובטחון פ' י"ט) על
הפסוק מה תעירו ומה תעוררו את
האהבה עד שתחפץ, דכשמגיע לאדם

רק שיכול להיות בהעלם והאדם צריך להוציאה מן ההעלם אל הגילוי וזהו ע"י יין דנכנס יין יצא סוד (עירובין ס"ה.) ע"כ שפיר דרשו חז"ל זכרהו על היין.

יום הששי ויכולו השמים וכו'. הטעם שמוסיפים יום הששי הוא שיהא מנין התיבות ל"ה, כמו הצרכה, (עי' מג"א רע"א ס"ק כ"ב). ונראה לומר עוד טעם שציוס הששי היה חטא עץ הדעת ויום השבת הוא התיקון על חטא זה ומשו"ז אומרים יום הששי ויכולו השמים ביחד.

עו"ל דהכוונה בזה הוא לומר דיום השישי הוא ג"כ יחסן דאם לא השגה ימים לא הוה שבת קודש משו"כ אומרים יום

הששי נואין אנו אומרים יום ראשון יום שני דא"כ היו צריכים לומר כל ששה ימים שבצראשית, ולא רצו חז"ל להטריח על הציבור, אלא נקטו חד יומא וסגי].

או י"ל ע"פ מה דאמרינן (עבודה זרה ג'). מי שטרח בע"ש יאכל בשבת א"כ כל קדושת שבת מתחלת מיום השישי ולכן מתחילין ציוס השישי.

זכרון למעשה בראשית. י"ל דהנה החטא גרם קלקול הצריאה ושבת הוא תיקון הצריאה ומש"ה הוא זכר למעשה בראשית דחזינן האיך היתה נראית קודם החטא היינו בשבת ימי בראשית.

בל מקדש

בל מקדש שביעי כראוי לו כל שומר שבת כדת מחללו שכרו הרבה מאד ע"פ פעלו. ונ"צ דאם שכרו הרבה מאוד מאי ע"פ פעלו, ויש לפרש דהנה יש שני בחינות, א' שמשיגים האור של שבת דהיינו כל מקדש שביעי כראוי לו,

ובזה יש הרבה מדריגות אין קץ, ב' יש שרק שומר שבת כדת מחללו שאינם משיגים מאומה ורק הם שומרי שבת, (אבל מי שח"ו מחלל שבת אינו בגדר השבת כלל) ואפי' למדריגה השנייה שכרו הרבה מאד, דשבת כ"כ גדול שאפי' מי שאין בו

אלא נגיעה בעלמא, גם הוא שכתו
הרבה מאוד, אבל מ"מ על פי פעלו
שכל המוסיק בקדושת השבת מוסיפין
לו שכר כל אחד כפי מדריגתו.

ועוד י"ל צזה, דהנה כתיב (דברים
א' י"א) ה' אלוקיכם יוסף
עליכם ככם אלף פעמים וברש"י
אמרו לו אתה נותן קצצה לצרכותינו
כבר הצטיח וכו' אמר להם זו משלי
הוא וצ"ב הא הקצ"ה נתן צלי גבול
והאין שייך יותר והציאור הוא דיס
צ' ענינים כמות ואיכות דמה שצריך
הקצ"ה את כלל ישראל הוא בכמות
אבל משה רבינו צרך אותם באיכות
שהם יתעלו על ידו אלף פעמים,
וזהו שכתו הרבה מאד הוא בכמות
ע"פ פעלו זהו באיכות, וזהו איש
על מחנהו ואיש על דגלו, דצדק
כלל כדי לקבל השפעות נריכים
להיות צדרגה גבוה מאוד, אבל
בשבת קודש איש על מחנהו, באיזה
מקום שהוא שכתו הרבה מאוד,
אמנם השכר היא איש על דגלו,
היינו באיכות כ"א צדרגה שלו.

כל שומר שבת וכו' שכתו
הרבה מאוד על פי פעלו
איש על מחנהו ואיש על דגלו.
אין השי"ת נותן שכר לכל אי' צשוה,

דמוזן בפשטות שאין לאיש פשוט
שכר על שמירת שבת שלו כמו שכר
של הצרדיטשיצער רב זוקללה"ה על
שמירת שבת שלו. וגם אינו טובה
להאדם שיקבל שכר יותר ממדרגתו,
כדאמרינן (לשם יחוד של הנחת תפילין)
וינחנו לעבוד את ה' כאשר עם
לצבנו, דלכאורה קשה הא עינא
וליבא תרי סרסורא דעצירה (ויק"ר
כ"ח א'), וא"כ למה מצקשים כאשר
עם לצבנו, הא הלצ אינו רונה
לעבוד את ה', והציאור צזה הוא
דכל אדם יש לו כחות כפי מדריגתו,
ואם האדם רונה לעבוד את ה' יותר
ממדרגתו יכול לבוא לידי נפילה ח"ו,
ע"כ מצקשים שנעבוד את ה' רק
כאשר עם לצבנו, וזהו ג"כ הפירוש
איש על מחנהו ואיש על דגלו שהוא
נתינת טעם, למה נותן הקצ"ה שכר
על פי פעלו, כדי שיהי' איש על
מחנהו ואיש על דגלו, ולא יהי' יותר
ממדרגתו, ויהי' כל אחד ואחד כפי
מדריגתו. וכ"ק מרן מהר"ם
זללה"ה עד חצי ימיו "זענען אלע
תורות גיווען, אז א מענטש זאל
נישט גיין לו הויעך", והענין הוא
כנ"ל דכל אחד צריך להיות לו כחות
רק כפי מדריגתו ולא יותר.

כל מקדש שביעי וכו', שכרו הרבה מאד ע"פ פעלו. פי' אפי' ע"י פעולה כל שהוא, והטעם הוא, דאיש על מחנהו ואיש על דגלו, פי' דאז הכל חוזר אל המקור וכל אחד מישראל יש לו שייכות לקדושה בשורשו, וממילא כיון שהאדם חוזר לשורשו יש לו אז תשוקה להציהמ"ק, דהא שבת שמה דקוב"ה וציהמ"ק יש גילוי שכינה, וזה אוהבי ה' הממחים צננין אריאל, וכל זה זוכים רק ע"י שמחה, וזהו שמסיים ציום השבת שישו ושמחו וכו'.

אוהבי ה' הממחים בבנין אריאל. דהיינו הצית המקדש משמע דרך אוהבי ה' מצפים לצננין ציהמ"ק ונריך להצין דהא כל ישראל ממחים, אלא דסתם אנשים אין משיגים כלל מה חסר להם כשאין ציהמ"ק אזל אוהבי ה' משיגים דהרי להשי"ת כזיכול נחסר לו הדירה בתחתונים וזהו אוהבי ה' הממחים וכו', אזל ציום השבת שישו ושמחו כמקבלי מתן נחליאל דשבת יש מצחינה זו של דירה בתחתונים כמו ציהמ"ק והטעם דגם שאו ידיכם קודש, שהיד מרמו על מעשה צנ"א, וצבת גם זה הוא קודש, וע"כ שישו

ושמחו כמו השמחה שצננין ציהמ"ק כדאי' ציום שמחת לבו זה צננין ציהמ"ק, כמקבלי נחליאל היינו התורה, דצעת מתן תורה כזר התחיל הגילוי דלעתיד כמ"ס (דברים ד' ל"ה) אתה הראת לדעת כי ה' הוא אלוקים אין עוד מלצדו, ודכו"ע דצבת נתנה תורה (שבת פ"ו:), דגם צבת יש מצחינה זו כנ"ל.

או י"ל אוהבי ה' הממחים צננין אריאל וכו', דההמשך בזה הוא דלמה מחכה לצננין אריאל, משום שיתכפרו לו עוונותיו, וזה שהוא רוצה לזיכוך החטאים הוא משום שהוא אוהב את ה', וע"כ הוא מחכה לצננין אריאל, וממשיך ברוך ה' אשר נתן מנוחה לעמו ישראל שצבת ג"כ מכפר, וכדאי' (שבת קי"ח:). דכל השומר שבת כהלכתה אפי' עבד ע"ז כדור אנוש מוחלין לו, וכמו דאי' בספרים שצבת ר"ת שבת זו תשוב, וע"כ זה האוהב ה' יכול להרגיש צאמת ולומר ברוך ה' אשר נתן מנוחה לעמו ישראל.

לנוח בו ולשמוח בו כדבר המלך ודתו. שצבת הכל לשם ה', פי' דמה שנוחים ושמחים צבת הוא ג"כ כדבר המלך ודתו.

ברוך ה' אשר נתן מנוחה לעמו ישראל. ולכא' ק"ק וכי לעכו"ס אין מנוחה, וי"ל דא' (אבות פ"ו מ"ב) אין לך בן חורין אלא מי שעוסק בתורה, דכתיב (שמות ל"ב ט"ו) חרות על הלוחות אל תקרי חרות אלא חירות, ולעכו"ס אין תורה כמו שאמרז"ל (איכ"ר פ"ב י"ג) תורה בגוים אל תאמין ע"כ אין להם חירות, וממילא אין להם מנוחה, וא' מה ה' העולם חסר מנוחה בא שבת בא מנוחה, נמצא דלעכו"ס נשאר העולם חסר, דלעכו"ס אין שייך שלימות, ורק לעמו ישראל נתן בחסדו הגדול מתנה זו, וזהו מה שממשיך, דורשי ה' זרע אברהם אברהם, דאברהם מדת חסד ומה שנתן הקצ"ה מנוחה לעמו ישראל הוא ממדת חסד.

דורשי ה' זרע אברהם אברהם. וי"צ מדוע נקט דוקא אברהם הא יעקב מוצח שצאצות, והנראה לומר בזה שאברהם מדת חסד, וחסד הוא ההתחלה לכל מדות טובות, ורק ע"י חסד יכולים לבוא לידי תורה ועבודה וכל המדריגות, ומצינו באברהם אבינו שהוא ה' הראשון לפרסם אלוקותו ית' בעולם, וממנו מתחיל הענין של עבודת ה', וההתחלה ה' דוקא ע"י חסד,

סקירב גרים הרצה תחת כנפי השכינה, ע"י חסד כדכתיב (בראשית כ"א ל"ד) ויטע אשל צבאר שבע ויקרא שם בשם ה' א-ל עולם, ופי' רש"י ע"י אותו אשל נקרא שמו של הקצ"ה לכל העולם, לאחר שאוכלים ושותים אמר להם צרכו למי שאכלתם משלו סבורים אתם שמשלי אכלתם משל מי שאמר והי' העולם אכלתם.

ובמו"ב לכל אדם המתחיל בעבודת השי"ת לריכין לבחינת אהבה וחסד, דלהיות דורשי ה' צריך דוקא מדת אברהם, דכמו שהוא ה' מקרב כ"א אף הערביים שחשצ עליהם שהם משתחווים לאצק שצרגליהם ואעפ"כ קרצם להיות ג"כ מכירין צהצוצ"ה, ודבר זה חשוב יותר מקבלת פני השכינה (כמ"ש רש"י ריש פרשת וירא), וכמו"כ האדם צריך לקרב את עצמו, ולחשוב צוודאי שלא נפלתי יותר מאותם הערביים שמשתחווים לאצק שצרגליהם, והלא אף הם קרצם אברהם אבינו תחת כנפי השכינה, וק"ו שאני יכול לקרב את עצמי להיות עובד ה', ויש לפרש דברי חז"ל (בבא בתרא ט"ז.) הוא השטן הוא היצר הרע הוא המלאך המות, דלכאורה הול"ל הוא היצר הרע ואח"כ הוא השטן דהלא מקודם הוא מסימו

לחטא ואח"כ הוא הולך ומשטין, אך שטן פי' שהוא משטין ומקטרג להאדם עצמו על עצמו ומפיל אותו בעצבות ומרה שחורה רח"ל, ועי"ז הוא היצר הרע שמחטיאו, דכשהאדם הוא בעצבות בקל הוא יכול לבוא לידי חטא, וכל הצרות באים מזה וזהו הוא המלאך המות, וע"כ צריך ליזהר שלא יפול בשרש הרע, והוא העצבות ומרה שחורה, רק לקרב את עצמו לעבודת ה', וזהו דורשי ה' הוא על ידי מדת הצרה אוהבו.

דורשי ה' זרע אברהם אוהבו.
הציאור צזה עפ"י מה ^(אבות פ"א מ"ב) ⁽¹²³⁴⁵⁶⁷⁾ דאיתא (אבות פ"א מ"ב) הוי מתלמידיו של אהרן הכהן ולא מצינו לשון כזה בשום מקום (היינו אלל שום נדיק לא נזכר הלשון הוי מתלמידיו, ולא אלל שום א' מהשצעה רועים, רק אלל אהרן) והציאור הוא משום דאהרן היה אוהב שלו ורודף שלו אוהב את הצריות ומקרבן לתורה, וכל זה הוא ממדת החסד, ומשו"ה אומרים דוקא אללו הוי מתלמידיו, וכן הא דאיתא (עירובין י"ג:) דהלכה כצ"ה משום דהלל ענוותן וגם זה צחינת חסד, וזהו דורשי ה' מי שדורש ורואה להתחיל הוא רק ע"י זרע הצרה שהי' צחינת אהבה.

המאחרים לצאת מן השבת וממהרים לבא.
לכאורה צ"ע דהו"ל לומר מקודם ממהרים לבא ואח"כ מאחרים לבא, אלל דאהבה הוא רק צפעס השני, דכיון שכבר טעם ומרגיש הטוב, מזה בא להיות אוהב את הדבר צפעס השני, וכמו שפעס אמר כ"ק אאמו"ר זנוקללה"ה צתחלת החורף "סי' צענקט זין נאך דעס פאטער'ס קדר", וזהו המאחרים לבא מן השבת ע"י שהוא מרגיש מחיקת וקדושת שבת, ע"י זה וממהרים לבא, וכן פירשו קמאי סור מרע ועשה טוב, פי' האין יכולין להיות סור מרע, ע"י עשה טוב, דכשעושים טוב ומרגישים טעם צזה הרי ממילא צורחים מן הרע.

המאחרים לצאת מן השבת וממהרים לבוא.
פעמים צריכין לאחר ופעמים צריכין למהר, ואמר כ"ק אאמו"ר זנוקללה"ה דצריך ליהודי להיות לו צ' "זייגערס" אחד שידע "אז ס'איז שפעט" ואחד שידע "אז ס'איז נאך נישט פאר שפעטיגט", ונראה שהזייגער הצ' נחוץ יותר בזמנינו.

שמחים לשמרו ולערב ערובו.
והסמיכות בזה דעירוב
הוא שנעשה מהרצה רשיות רשות א'
והיא הענין של אחדות, ואי' צחניא
(פרק כ"ו) דשמחה בא מכת הנפש
ולבוא לידי זה הוא ע"י אחדות
דא"א להיות באחדות "אויב מ'ליגט
און גשמיות", ומחלוקת בא מהחומר
דכל חומר רואה דבר אחר וע"י
שהחומר של חצירו אינו רואה נעשה
מחלוקת ציניהם, וכדי לבא לאהבת
ישראל צריך להגביר הנפש על
החומר, דרך מלך הנפש הוא שכל
ישראל יחד הם קומה א' כמבואר
צחניא (פרק ל"ב), וע"כ מצוה זו
ואהבת לרעך כמוך הוא כלל גדול
בחורה, עיי"ש, וצ"ע דאפי' עניני
גשמיות נחעלה דהא אפי' העונג
הוא ג"כ מצוה לכן צאים לאחדות,
וממילא צאים לשמחה, וזה שמחים
לשמרו, וצפרט ע"י עירוב שהיא
אחדות באין לידי התגברות הנפש
על הגוף ועי"ז באין לשמחה, וזהו
ולערב עירובו, וזה בא מכת השבת
עצמו דאז הוא כגוונא דאינון
מתיחדין לעילא אוף הכי אידי
אחיחדת לתתא וכו', וזהו שמסיים
זה היום עשה ה' נגילה ונשמחה בו,
והכל ע"י כח התורה שעל ידה

מזדכך הגוף וזהו הסמיכות זכרו
תורת משה, במלוות שבת גרוסה פי'
ללצא לתורה א"א רק ע"י אחדות
כמ"ש (פ' יתרו) ויחן שם ישראל נגד
ההר שהיו כאיש א' כלצ א' וע"י
שבת יש אחדות כנ"ל וע"כ כו"ע
מודו דצצת נחנה תורה.

זכרו תורת משה במצות שבת
גרוסה. ולריכים להצין זה
שמוכירים זכרו תורת משה, ואע"ג
דצצת נחנה תורה עדיין צריך
ציאור, והנראה דהציאור בזה הוא,
דשבת הוא ענין גבוה מאוד, והוא
בא באחערותא דלעילא, וצענא אין
לצפר ודא שייכות עם השבת, והעלה
שיהא לנו שייכות להשבת הוא רק
ע"י התורה, וזהו זכרו תורת משה.

חרותה ליום השביעי ככלה בין
רעותיה משובצה. ששבת
קודש הוא עיקר השבוע, דמיניה
מתברכין כל שיתא יומין, וזהו ככלה
בין רעותיה וכו'.

טהורים יירשוה ויקדשוה
במאמר כל אשר
עשה, ויכל אלקים ביום השביעי
מלאכתו אשר עשה. הנה טהורים
יירשוה משמע שצא מאיליו כמו
ירושא, וגם זה באמת כן הוא כנודע

ששנת היא אתערותא דלעילא, ויקדשוה ¹²³⁴⁵⁶⁷משמע שהאדם מקדש אותה, וצאמת כן הוא כדאי' (עבודה זרה ג'). מי שטרם צערצ שנת יאכל בשנת, ולכא' אלו צ' מאמרים הם סותרים זה את זה, וע"ז מתרץ הפייט באומרו "ויקדשוה צמאמר כל אשר עשה ויכל וכו'", היינו דההכנה עצמה הוא מיום השנת דכשנוזכרים מהשנת אז צא הקדושה, דכל הקלקול היא מימי המעשה, נמא' דאין סתירה, דוודאי נריך האדם לעשות הכנה להשנת, אמנס אין ההכנה מנד האדם צעמנו, רק ההכנה הוא להיות נזכר מהשנת, ועי"ז הוא מתקדש בקדושת השנת, נמא' דכשהאדם מתקדש בשנת, אין בקדושה זו רק מה שהשנת נותן לו, והוא לא עשה מאומה, והשתא אחי שפיר, כי אף ש"ויקדשוה" היינו שהאדם נריך לעשות הכנה לשצ"ק, אבל הוא ג"כ "יירשוה" שהוא כמו ירושה.

ויבל אלוקים ביום השביעי. איתא צרש"י (פ' בראשית ב' ב') מה הי' העולם חסר מנוחה צא שנת צא מנוחה. הציאור בזה דהצריאה נעשה מושלם עם יום השביעי, וזהו מה הי' העולם חסר מנוחה צא שנת

צא מנוחה, דמנוחה פי' שאין מלחמת היצר, וכמו שציארנו דששנת גם העניני גשמיות הוא מנוחה אין מלחמה וממילא יש מנוחה, ודבר זה הוא שלימות כל הצריאה שצצילו ¹²³⁴⁵⁶⁷נצרא, דהנה כוונת הצריאה הי' שיהי' עולם התיקון, וצצ"ק כל דינין מתעצבין מינה וליח שלטנא אחרא צכולהו עלמין, וזהו התיקון א"כ זהו גמר הצריאה ולכן דווקא ציום השביעי גמר המלאכה.

יום קדוש הוא מבואר ועד צאתו. ולכא' מהו ההו"א לחלל שנת צאמנע, שצריך לומר מבואר ועד צאתו, וי"ל דה"פ דהנה צימות החול כשאדם עוסק בתורה או תפלה וכדומה אז הוא קדוש אבל כשעוסק בעניני גשמיות אז הוא חול, וגם בשעת העבודה ה', תלוי צאיכות עצודתו, אם הוא עוצד יותר אז משיג יותר ואם מתרשל אז נופל, והוא משום דעבודה שצימות החול היא אתערותא דלתתא ע"כ תלוי צו, ואף אם עוצד ה' כדצעי עדיין יכול להיות נפילות, עפ"י המצואר צתניא (פרק כ"ח) דאם מחשבות זרות צא לו לאדם צאמנע התפלה הוא משום שהוא נתאמץ צכוונת התפלה, וע"כ גם הנפש הצהמית מתגצרת לעומתה

כל זרע יעקב יכבדוהו כדבר המלך ודתו לנוח בו וכו' כל עדת ישראל יעשו אותו. וי"ז למה כפל הלשון וי"ל דאם אמר רק כל זרע יעקב יכבדוהו וכו' הוה אמינא דרק נדיקים יכולין לכבד כדבר המלך ודתו, ע"כ כפל לומר דכל עדת ישראל יעשו אותו.

לנוח בו ולשמוח בתענוג אכול ושתו כל עדת ישראל יעשו אותו. דהנה בשבת אפי' האכילה ושתי' הם כדבר המלך ודתו שגם הם קדושה וזהו כל עדת ישראל יעשו אותו.

לנוח בו ולשמוח בתענוג אכול ושתו כל עדת ישראל יעשו אותו. ולצאר הענין דהנה אימא כפהו ואכל מנה יא' שכן נהנה (ראש השנה כ"ח. וברש"י שם) משו"ה שבת שהוא לשמוח בתענוג אכול ושתו, לכן כל עדת ישראל יעשו אותו אף ההמון עם שאינם מכוונים כראוי גם הם מקיימים מצות עונג שבת, כי הלא הם נהנים.

לנוח בו ולשמוח בתענוג אכול ושתו. אימא צתניא (פרק כ"ו) דשמחה הוא מצד הנפש ועלצות מצד הגוף, וע"ז אומר הפייט שזה הוא

צמחשנות זרות, עיי"ש, והענין היא דהעולם מעורב טוב ורע וכאשר האדם טוב יכול הרע להתגבר עליו, אבל ציוס השבת שהוא כולו טוב, ואין רע כלל, וההשפעות מלמעלה הם מאתערוחא דלעילא, ע"כ קדוש הוא מצואו ועד לאתו, ואין נפילה בשבת אלא קדוש ואין צו מחשבות זרות, וזהו יום קדוש הוא מצואו ועד לאתו, והטעם הוא שהוא אתערוחא דלעילא וזהו כל זרע יעקב יכבדוהו, והטעם לזה מפני כדבר המלך ודתו, שהוא מאת המלך באתערוחא דלעילא, וע"כ בתענוג אכול ושתו, דאף באכילה ושתי' הוא מקיים כבוד שבת.

יום קדוש הוא מבואו ועד צאתו. פירוש שהשבת הולך ומתקדש יותר ויותר מצואו ועד לאתו, וכדאימא שציוס שבת קודש הקדושה יותר מזליל שבת, ובעת סעודה שלישית עת רעוא דרעוין הקדושה עוד יותר, וע"כ אומרים כלילי שבת וינוחו זה וציוס אומרים צו וצמנחה אומרים צם, וממשיך דכל עדת ישראל יעשו אותו ואפי' הפחות שצפחותים ג"כ מוסיף קדושה אללו מצואו ועד לאתו.

רק בימי החול ¹²³⁴⁵⁶⁷אכל בשבת יכולים לשמוח אפילו בתענוג אכול ושתו היינו מלד הגוף, וזהו ההמשך כל עדת ישראל יעשו אותו דכיון דיכולים בשבת לשמוח אפילו מלד הגוף ממילא כל אחד מישראל יש שייכות לזה.

משוך חסדך ליודעך קל קנא ונוקם. ונריכים להצין מה ענין משוך חסדך למדת קנא ונוקם הלא הם שני הפכים, משוך חסדך הוא צחינת חסד, וקל קנא ונוקם הוא צחינת גבורה, וי"ל ע"פ מה שמבואר ברש"י על הפסוק וישקיפו על פני קדוש (בראשית ח' א') כל השקפה לרעה חוץ מהשקיפה ממעון קדשך גדול מתנת עניים שהופך מדת הדין למדת הרחמים, וכח זה יש גם לשצ"ק, וע"ז אומרים דאפילו עם המדת קל קנא ונוקם ימשוך חסד. והענין בזה י"ל דכמו אכל האדם כשרונה לנקום הרי אז המדה הוא אכלו בהתגברות וצחמימות ציותר, אכל כשרונה לעשות חסד אינו כ"כ בהתגברות וצחמימות, וזהו שאנו מבקשים שימשוך החסד בהתגברות של מדת קנא ונוקם, ולכן מבקשים שמחם צננין שלם

דע"י כח החסד זוכים לצנין ציהמ"ק כמו שאומרים אהבי ה' המחכים צננין אריאל, דאהבה הוא צחינת חסד, וע"י מדה זו מחכים לצנין ציהמ"ק.

שמחם בבנין שלם באור פניך תבהיקם. ולכא' לצנין ציהמ"ק היה צריך להחפול כל השבוע, וי"ל דכל השבוע אינו מרגיש כלל שחסר לו ציהמ"ק, אכל בשבת יש מעט טעימה של ציהמ"ק כי שבת הוא מעין עולם הבא, ולזה אנו מתפללין בשבת לצנין ציהמ"ק צשלימות, וזהו שמחם צננין שלם.

בבנין שלם. פי' שלם, שאין שייך אחריו חורבן כמו צחמי מקדש הקודמין, דמה ששייך אכלו חורבן סי' היא שאינו שלם.

עזור לשובתים בשביעי בחריש ובקציר עולמים. וי"ל הלשון עולמים דהוא לשון רבים, וי"ל דרצה לכלול בזה עוד שבת, כגון שמיטה ויוכל שאנו מוניס שש ושובתים צשציעי. ועוד י"ל דרצה לכלול הצחי' דא"י צספה"ק דצרי חיים דכלל יוס יתן חלק שציעית לעבודת השם יתצרך, [היינו לתורה ולתפלה וציהמ"ז, וצין הכל יהי' חלק